

1 **U1**

2 NEI til baseavtalen!

3

4 Forslagsstillere: Steinar Sandstad og Jens Revold

5

6 I løpet av vårparten skal norske myndigheter ta stilling til «tilleggsavtalen om
7 forsvarssamarbeid mellom USA og Norge. I korthet går avtalen ut på å etablere baser i
8 første omgang i fire omforente områder eller steder i Norge – Rygge, Sola, Evenes og
9 Ramsund. Selv om «områdene» er avgrenset til de samme stedenes allerede definerte
10 funksjons som militære delområder. Områdene eller avtalen skal ikke (sitat fra
11 høringsdokumentet) «hver for seg eller samlet med rimelig grunn kunnes sies å bidra til økt
12 spenning i våre nærområder.» Det skal videre være en begrunnelse i forsvarsmessige behov
13 der forsterkning, logistisk understøttelse, forhåndslagring, øving og trening er en del av det
14 hele. Avtalen skal være «i tråd med norsk base-, atom-, og anløpspolitikk.» De omforente
15 områdene skal i utgangspunktet kun være militære områder, de skal avgrenses tydelig og
16 være unntatt generell sivil ferdsel. Det heter også at «nye omforente områder kun vil
17 besluttes etter behandling i regjeringen med tilslutning fra Stortinget.»

18

19 På papiret kan det synes som om de tilstrekkelig forbehold er tatt og norske primære
20 interesser er ivaretatt. Vi stiller oss sterkt tvilende til dette ut fra flere grunner:

21

22

- 23 1. Alt tyder på at vi ved foreliggende avtale vil gå inn på en ordning med permanente
24 utenlandske baser i Norge. Selv om styrkene roterer så er dette noe helt nytt og må
25 betraktes utenfra som permanente.
- 26 2. Avtalen innebærer også at den sentrale aktøren USA får egen jurisdiksjon innen
27 områdene, dvs. rettshåndhevelse gjennom tvang. Hendelser, lovbrudd etc. inne på
28 USAs «områder» på Sola, Rygge, Evenes og Ramsund skal da håndteres etter
29 amerikansk, ikke norsk lov. Tortur som vi vet amerikanske styrker anvender, vil
30 dermed kunne skje på norsk område uten vår inngripen.
- 31 3. Avtalen innebærer også at amerikansk utstyr og særlig våpen ikke underkastes norsk
32 kontroll. Riktignok har avtalens artikkel 1.2 en stadfesting av at det skal herske «full
33 respekt for norsk suverenitet, norske lover og og folkerettslige forpliktelser,
34 herunder lagring av visse våpentyper ..» Krigsfartøy kan dermed ta med atomvåpen
35 som ikke skal være på norsk jord uten at det er skissert om og hvordan kontroll skal
36 gjennomføres. Alt skjer i tillit mellom partene med andre ord. Et minimumskrav
37 dersom det skal være en slik avtale mellom USA og Norge er dermed at *det også må*
38 *være bygget inn et velfungerende verifiseringsregime.*
- 39 4. Avtalens artikler 3 og 4 åpner for henholdsvis amerikansk eksklusiv rett og kontroll
40 over områder der de kan lagre våpen, og for at amerikanske styrker i ekstraordinære
41 tilfeller kan gjennomføre nødvendige tiltak for å sikre amerikanske operasjoner.

42

43 Det er klart at en slik avtale som nå foreligger vil oppfattes svært truende fra russisk side og
44 er et betydelig skritt i negativ retning. Etter all sannsynlighet vil russiske militærplanleggere i
45 ytterligere grad legge inn de nevnte områdene som mål for evt. russiske tidlige angrep.

46 Dette advares det mot i de mange høringsavtalene som er kommet inn til

47 Forvarsdepartementet, i første rekke fra Leger mot atomvåpen, og den Internasjonale
48 juristkommisjonens norske avdeling. Anløp av amerikanske krigsfartøyer i norske byers
49 havner, for eksempel Tønsvika i Tromsø er en ytterligere trussel. Juristkommisjonen ber
50 også om at det kreves 2/3 flertall i Stortinget fordi det her er snakk om betydelig
51 suverenitetsavståelse.

52

53 Bergen SV stiller seg sterkt kritisk til forslaget til avtale. Lignende avtale skal allerede være
54 inngått med Polen, Estland, Latvia, Litauen, Ungarn, Bulgaria og Romania – alle land som
55 historisk sett var nært og dominerte av den gamle Sovjetunionen og som har naturlig
56 grunner for å underskrive.

57

58 Det stadige dårligere forholdet mellom Russland og Vest-Europa/USA, der særlig spørsmålet
59 om Ukrainas deltakelse i NATO kommer opp, må forbedres ikke ytterligere forverres. Dette
60 gjøres ikke ved at også Norge nå i tillegg underskriver en avtale som på russisk side med god
61 grunn oppfattes som aggressiv og utfordrende.